

SOCIETAT GIRONA - 9 setembre 2018 2.00 h

CLARA GARCIA I ORTÉS FUNDADORA DE LA PLATAFORMA 'BE ARTSY'

“Se sap cada any de quatre o cinc morts a dins de cabanes de «chhaupadi»”

- El 'chhaupadi' és una tradició nepalesa que consisteix en l'aïllament de nenes i dones quan tenen la menstruació. El projecte Rato Baltin els ofereix educació sexual i higiènica per combatre-la.

Clara Garcia amb nenes del Nepal, on, en algunes zones, el 'chhaupadi' fortament arrelat BE ARTSY.

ANNA SERRANO - GIRONA

Quines prohibicions pateixen les nenes durant la menstruació en algunes zones del Nepal?

El *chhaupadi* és molt diferent depenent del poble: a la majoria, les nenes no poden entrar a les cases i han de dormir en coberts, al carrer o en corts d'animals; no poden tocar menjar nutritiu i, en lloc d'això, mengen arròs batut amb sal. No poden tocar els seus marits,

altres familiars, fonts d'aigua, arbres o bestiar; no poden cuinar ni entrar a la cuina, tot el que toquen és considerat impur, i per exemple han de deixar eixugar els plats i gots al sol. No poden tocar les fonts principals, segons a quin lloc tenen fonts d'aigua alternatives i han de demanar aigua o menjar si tenen gana o set. Per això mateix de l'aigua, no poden creuar ponts, no se'ls permet tenir roba gruixuda per tapar-se encara que dormin al carrer, perquè en ser impura s'ha de rentar cada dia, i si és gruixuda no s'eixuga.

I anar a l'escola?

Ara no se'ls prohibeix gairebé en cap lloc. Però a l'hora de la veritat, ja sigui per falta de productes menstruals o perquè han de creuar algun rierol de camí, moltes no hi van.

Com es decideix a impulsar Be Artsy?

Després d'una estada a l'oest del Nepal, el 2015, fent tallers de fotografia creativa i en veure les dures condicions en què viuen les dones de la zona. Al principi pensava que no hi podia fer res, però no vaig parar fins trobar un dels possibles motius d'aquesta tradició i una possible solució. En tornar a Barcelona, juntament amb la meva sòcia, Alba Miquel, i uns quants amics vam impulsar Be Artsy com a plataforma per portar projectes socials a través de diferents arts.

Se centren en el combat de la pràctica?

Ens centrem en el projecte Rato Baltin (galleda vermella), amb el qual intentem que les nenes i dones d'aquesta zona tan remota s'encarin a la tradició, sense menystenir-la ni imposar-los res. El *chhaupadi* té conseqüències molt greus. Se sap cada any de quatre o cinc morts a dins de cabanes de *chhaupadi*, per hipotèrmia, asfixiades per haver fet foc o bé per mossegades de serp o animals salvatges. Moltes nenes són violades i no ho diuen (no es podrien casar).

És una pràctica il·legal des del 2005 i penalitzada des d'aquest any, però arrelada.

El 2005 van declarar il·legal la pràctica del *chhaupadi*, i el 17 d'agost d'aquest any ha entrat en vigor una llei que criminalitza la persona que obligui les nenes o dones a dormir al carrer. En segons quins districtes del *far-west* nepalès, com a Achham, excloent algun poble on hi estan treballant molt fort, com a Janalibandali (on

vam detectar-hi un 25%), la pràctica del *chhaupadi* és encara d'un 93-95%.

A darrere hi ha la creença que la dona és un ésser impur?

Durant la menstruació, les dones es consideren "impures, brutes, contaminades i que porten mala sort". La pràctica es basa en la creença que les dones van prendre part de la culpa del déu hindú Indra per un assassinat que aquest va cometre.

En què consisteix el projecte?

A oferir educació sexual i menstrual a nens i nenes a les escoles de la classe 6 a la 10 (edats d'entre 11 i 20 anys) i en cursos de salut menstrual per a dones i nenes. Amb les nenes, a més, treballem a partir de la fotografia participativa, per deixar que elles ens expliquin com és la seva vida quan menstruen. Si els demanéssim directament si practiquen *chhaupadi*, ho negarien. Amb la fotografia, ens porten fotos i en parlem. També estem introduint la copa menstrual com a alternativa ecològica, pràctica i saludable.

Com l'acullen les comunitats?

Al principi ens acullen amb recel, però quan veuen com treballem i que hi tornem, i que el nostre projecte és de llarga durada, ho agraeixen i col·laboren.

Quina valoració fan del projecte en aquest temps de funcionament?

Molt bona. Una part de les nenes canvia hàbits relacionats amb el *chhaupadi* després del nostre pas per les escoles. Algunes el deixen de practicar completament en sentir que la sang no surt del seu cos, i les que no, almenys han guanyat en qualitat de vida, en estar netes i eixutes durant aquests dies.

I els propers passos?

El següent pas és formar noves educadores i mobilitzadores socials a la zona, i l'any vinent multiplicar la nostra presència allà per cinc. Tenir tot l'any contractades una xarxa de dones d'Achham que puguin tenir cura de la situació real de cada nena durant tot l'any, i no només en els moments més forts del projecte, que són a l'abril/maig i setembre. Per això necessitem associats. Tenim sempre un *crowdfunding* a *mi grano de arena* perquè la gent es pugui associar i

deduir-ho d’Hisenda, i també altres formes de donar al nostre web: www.beartsy.org.